

Шериф Кони

Джек Лондон

— Мимохіть полюбиш це підсоння, — мовив Кедворс, почувши мій захоплений відгук про узбережжя Кони. — Я прибув сюди вісімнадцять років тому, ще зовсім молодим хлопцем, коли тільки-но скінчив коледж. І відтоді вже нікуди не виїздив звідси, хіба що іноді навідувався на батьківщину. Мушу вас попередити: коли вам люба яка інша місцина — не бавтеся тут довго, бо полюбите цей закутень над усе на світі.

Було це по обіді, на просторій терасі, що виходила на північ, хоча слово "північ" геть нічого не важило для чудового тутешнього клімату.

Свічки погасили, і гнучкий, вбраний у біле служник-японець, промайнувши як привид у сріблястим місячнім сяйві, подав нам сигари й зник у темряві бунгало. Крізь листяну завісу бананових пальм та дерев легуа я дивився туди, де поза гущиною гуави, на тисячу футів нижче, розляглося тихе море. Зійшовши на берег з каботажного пароплавчика, я цілий тиждень гостював у Кедворса, і за весь цей час вітер навіть не зворухнув супокійної морської поверхні. Щоправда, часом повівав легенький бриз, але був то найніжніший легіт, що будь-коли віяв над цими островами незмінного літа. Його й вітром не назвеш: скорше то були зітхання — протяглі, запашні зітхання світу на спочивку.

— Край лотосу, — промовив я.

— Де кожен день такий самий, як і інший, а всі вони вщерть повні раювання, — відказав він. — Тут ніколи нічого не трапляється. Не надто парко і не надто холодно. Завжди саме в міру. Чи ви завважили, як дихають по черзі земля та море?

Ні справді, я завважив цей чарівний, ритмічний віддих. Щоранку морський вітрець, схоплюючись при березі; обвівав землю лагідним струменем озону й спроквола відлітав па море. Граючися з морем, він ледве потьмарював його поверхню, і тоді то тут, то там, скільки зглянути оком, майоріли довгі пасма тихої води, що змінювались, пересувались і пливли кудись під вибагливими поцілунками вітру. А вечорами я споглядав, як на зміну віддихові моря приходить божественний супокій, і слухав віддих землі, що стиха пробирався крізь листя кавових дерев та баобабів.

— Край вічної тиші, — озвався я. — Чи буває тут коли-небудь вітер? Справжній вітер? Ви розумієте, про що я кажу.

Кедворс похитав головою й показав на схід.

— Звідки йому взятись, коли його затримує така перепона?

Далеко вгорі височіли громаддя гір Мауна-Кеа і Мауна-Лоа, заслоняючи трохи не половину зоряного неба. Вони підносили свої верховини, покриті білим снігом, на дві з половиною милі над нашими головами, і навіть тропічне сонце було неспроможне той сніг розтопити.

— Закладаюся, що за тридцять миль від нас лютує вітер із швидкістю сорок миль на годину.

Я всміхнувся недовіжливо.

Кедворс підійшов до телефону на терасі. Він викликав по черзі Ваймеа, Когалу й Гамакуа. З уривків розмови я зрозумів, що там таки добре дме: "З ніг збиває, еге ж?.. Ну, й давно?.. Цілий тиждень? Слухай, Ебе, це ти?.. Так, так... А ти все морочишся з тією кавою на березі Гамакуа... До дідька з твоїми щитами! Ти б поглянув на мої дерева! "

— Там шторм, — промовив він, повісивши трубку й обертаючись до мене. — Я завжди жартую з Еба та його кави. У нього плантація в п'ятсот акрів, і він дивні дива витворює зі своїми щитами од вітру, але все-таки я не годин зрозуміти, як це він примудрився затримувати в землі коріння.. Чи там бувають вітри? Таж на Гамакуа завжди віє вітер. З Когали повідомляють, що шхуна під подвійними рифами через силу сунеться протокою між Гаваями[14] та Мауї.

— Якось важко собі це уявити, — відповів я непевною

Невже ж бодай легенький подих того вітру не може сюди якось дістатись?

— Аніяким побитом! Наш береговий вітрець не мав з тим вітром нічого спільного: наш виникає по цей бік Мауна-Кеа й Мауна-Лоа. Бачте, земля віддає тепло швидше, ніж вода, отож уночі вона дихає на море. А вдень земля нагрівається дужче, й тоді море сюди дихає... Ось послухайте! Якраз земля дихає — повіяв вітрець із гір.

Я й справді почув, як він, наближаючись, стиха зашелестів поміж кавових дерев, заворушив листям баобабів і став зітхати серед цукрової тростини. А на терасі все ще панувало безвітря. Але ось він уже тут — перший подих гірського вітерця, запахущий, насичений прянощами і аж п'яний. А головне — прохолодний, догідно прохолодний, він огорнув нас тією шовковисто м'якою хмільною прохолодою, що тільки гірському вітрові Кони й властива.

— Хіба вам тепер не ясно, чому вісімнадцять років тому я закохався в Кону? — поспитав Кедворс. — Я вже ніколи не зможу звідси виїхати. То було б жахіття, я помер би з туги. Був тут ще один, що любив Кону так само, як і я. Може, навіть і більше, бо він народився тут, на цьому узбережжі. Він був велика людина, мій найкращий друг, дорожчий мені за брата. Але він виїхав звідси — і все ж не помер.

— Кохання? — поцікавився я. — Жінка?

Кедворс похитав головою.

— І не повернеться вже сюди ніколи, хоч серцем перебуватиме тут до самого скону.

Він змовк і задивився вниз, на берегові вогні Кайлуа. Я мовчки кури́в, чекаючи, що він скаже далі.

— Він був уже закоханий... в свою дружину. Троє дітей мав і любив їх. Зараз сім'я живе в Гонолулу. Син збирається вступати до коледжу.

— Може, який нерозважний вчинок? — уже нетерпляче запитав я перегодо́м.

Кедворс знову похитав головою. ,

— Ні в якому лиходійстві він не був замішаний, та й не звинувачувано його ні в чому лихому. Він був шериф Кони.

— Щось ви все говорите парадоксами, — зауважив я.

— Може, й справді, — погодився він. — Якраз у цьому й весь жах.

Якусь хвилю він проникливо дивився на мене, а тоді рантом почав:

— Він був прокажений. Ні, не від роду — з проказою ніхто не родиться. Хвороба до нього причепилася. Чоловік цей... Та що вже там критися. Називався він Лайт Грегорі. Кожен камаїна знає, як усе те скоїлося. Він за походженням американець, але статурою — як вожді давніх Гаваїв. Шість футів три дюйми на зріст. Важив двісті двадцять фунтів — самі м'язи та кістки, й ні на унцію сала. Я зроду не бачив такого дужого чоловіка — він був велетень, атлет, чистий бог. І він був мені другом. Серце й душа були в нього так само прекрасні, як і тіло.

Що б ви зробили, якби побачили свого друга й брата на слизькому краєчку безодні, хотів би я знати? Він сковзується, сковзується, — а ви нічим не годні йому допомогти. Оце так воно й було. Я анічогісінько не міг вдіяти. Я бачив, що біда насувається, та несила моя була його врятувати. Мій боже, що я міг зробити? Хвороба наклала зловісне й незаперечне тавро йому на чоло. Ніхто не помічав тієї прикмети. Тільки я бачив, —через те, мабуть, що так його любив. Я очам не йняв віри, бо страшно то було надміру. А все ж таки ознака була на ньому — над бровами, на вухах. Я помітив, що трошки поприпухали мочки вух, так, трошки, ледь-ледь. Я стежив цілі місяці, сподівався без усякої надії. Бо дедалі темнішала шкіра надбрів'я — з'явилася така собі тоненька смужка, наче від засмаги. Я б, може, й думав, що то він присмаг, але ж ота стяжка світилась якимось невловним сяйвом — запроменіє отак на мить і згасне. Я силкувався себе переконати, що то він засмаг, — і не міг. Знав я добре, що воно за знак. І ніхто нічого не бачив, один я. Ніхто, окрім Стівена Калуні, але я тоді цього ще не знав. Я бачив, що воно насувається — оте прокляття, отой невимовний жах, — але не хотів навіть думати про майбутнє. Мені було страшно. Неспромога було думати. І я плакав ночами.

Він був моїм другом. Ми разом ловили акул на Нігау, полювали дику худобу на Мауна-Кеа й Мауна-Лоа. На Картеровім ранчо виїжджали коней і таврували биків. Полювали на кіз на Галеакала. Він учив мене пірнати й плавати верхи на хвилях під час припливу, і я врешті зробився майже такий спритний, як і він, а він був справніший за якого хоче канака. Я бачив, як він пірнав на п'ятнадцять сажень углиб і тримався під водою дві хвилини. У воді він почував себе як амфібія, а лазив по горах мов природжений верховинець, видряпуючись, куди заходили тільки дикі кози. Нічого він не боявся. Коли "Люта" потопала, він саме був на судні; тоді він за тридцять шість годин у шторм проплив тридцять миль. Йому були за жарт найстрашніші хвилі, що нас із вами збили б на драглі. Велика він був людина — людина-бог. Разом з ним ми пережили революцію, і обидва були романтики-монархісти. Двічі його поранено. Він був засуджений до страти, але республіканці не насліділись забити таку велику людину. А він тільки сміявся з них. Опісля, зрозумівши, чого він карт, його призначили шерифом Кони.

Він був чоловік простацький — хлопчина, що так і не зробився дорослим. І думки його були нехитрі, без жодних вивертів та ухилів. До мети він брався навпростець, і

сама мета була завжди проста.

Він був життєрадісний. Ніколи не доводилось мені зустрічати таких бадьорих, задоволених та щасливих людей. Він не вимагав від життя нічогісінько, бо що ж йому було бажати? Життя нічим не заборгувало перед ним. Він дістав сповна, готівкою все, що належалося, і то авансом. Та й чого ще йому могло бракувати, коли мав таке розкішне тіло, залізне здоров'я, непіддатність усім звичайним болестям та лагідну душу? З фізичного боку це була людина довершена. Зроду нічим він не хворів. Не мав навіть уявлення, що то є біль голови. Як мені часом боліла голова, він чудувався з мене й смішив своїми недоладними спробами виявити співчуття. Він не розумів, як це може боліти голова. Не годен був зрозуміти — настільки його просякала життєрадісність. І не диво. Чи ж міг він — обдарований такою надзвичайною життєвою снагою та дивовижним здоров'ям — бути інакшим?

Наведу один приклад, щоб ви побачили, до якої міри він вірив у свій талан і як справджувалась ця віра. Він був ще юнаком — ми якраз тоді зустрілись, — коли вперше сів грати в покера у Вайлуку. Поміж гравцями був один здоровенний німчик, Шульц на прізвище, — грав він задержувато й брутально. Йому якийсь час щастило, і він розібрався — ані приступу. І саме тоді сів грати Лайт Грегорі. Шульц перший оголосив гру. Лайт прийняв, як і решта, і Шульц примусив усіх спасувати — всіх, окрім Лайта. Німчиків тон не припав Лайтові до смаку, й він уже сам оголосив гру. Шульц накинув, Лайт і собі. Так вони й накидали — хто кого. На кону набралось багато. А знаєте, які карти були в Лайта? — Два королі й три маленькі жири.

Хіба, то був покер? Лайт грав не в покера. Він грав у свій оптимізм. Він не знав, яка карта у Шульца, проте все кидавав, аж поки Шульц і хвоста підібгав, а в Шульца ж увесь час було три тузи. Уявіть собі! Чоловік з двома королями змушує три тузи взяти прикуп.

Отже, Шульц попросив дві карти; здавав другий німець, Шульців приятель до того. Тоді Лайт уже побачив, що грає проти трьох однакових карт. І що ж він робить? Що б ви зробили? Звісно, прикупили б три карти, залишивши два королі. Але Лайт зробив навпаки. Адже він грав у оптимізм. Він скинув два королі, залишив три маленькі жири й прикупив дві карти. І навіть на них не глянув, а дивився на Шульца, чекаючи, поки той оголосить гру. І Шульц оголосив велику гру. Маючи три тузи, він був певен, що переможе Лайта, бо навіть якби Лайт і мав на руках три однакові карти, то в кожному разі вони менші були від тузів. Бідачисько Шульц! Міркування його були слушні, в одному лише він помилився, а саме: думаючи, що Лайт грає в покера. Цілих п'ять хвилин підвищували вони кін, і Шульцова самовпевненість почала зникати на очах. А Лайт ще й досі не заглянув у прикуп, і Шульц знав це. Я бачив, як він замислився, тоді наче трохи ожив і докинув до кону. Врешті він не витримав такого напруження.

— Годі, Грегорі, — промовив він. — Я обіграв вас ще з початку. Мені ваших грошей не треба. У мене на руках...

— Байдуже, що там у вас, — урвав його Лайт. — Ви не знаєте, що в мене. Хіба й справді подивитися?

Він подивився у свої карти й докинув ще сто доларів. Знову взялися по черзі набавляти. Шульц нарешті вибився з сили, склав зброю і показав свої три тузи. Лайт виклав свої п'ять карт — усі одної масті: в прикупі були ще два жири. І уявіть собі, він зіпсував Шульца як картяра. Надалі той уже не міг грати в покера, як перше грав, — утратив-бо одвагу; він почав нервувати, вагатися...

— Як це ти так зробив? — запитав я потім у Лайта. — Ти ж знав, що програєш, коли він прикупив дві карти. — Ти навіть і не глянув на свій прикуп.

— Бо й не було потреби, — відповів Лайт. — Я знав, що там два жири. Тільки так і мусило бути. Невже ти думав, що я піддамся тому гладкому німцеві? Не могло такого бути, щоб він мене обіграв. Бути битим — не в моїй на-турі. Я мушу вигравати. Та я б здивувався хтозна й як, коли б у мене не були самі жири!

Отакий був Лайт. Може, цей приклад дасть вам уявлення про його безмежний оптимізм. На його думку, йому завжди мало таланити й щастити. І в цьому ось випадку, як і в тисячі інших, упевненість ніколи його не підводила. То ж воно й є, що йому таланило й щастило. Тим-то він і не боявся нічого. Ніяке лихо не могло його спіткати. Він це знав, бо ніколи нічого з ним лихого не траплялося. Коли затонула "Люга", він проплив тридцять миль, дві ночі й день кис у воді. І за весь той жахливий час ані на мить не втратив надії, ні на хвилину не спало йому на думку, що він не врятується. Просто він знав, що таки добереться до суходолу. Він сам так мені сказав, і я певен, що так воно й було.

Отож такий був Лайт Грегорі. За породою він геть різнився од звичайних слабкосилих смертних. Він був божество, що не знало ні людських напастей, ані лихої години. Він здобув усе, що хотів. Жінку — красуню з родини Керазерсів він одвоював десь від десятка залицяльників, і вона стала йому найкращою жінкою в світі. Забагнулось Лайтові мати сина — і народився син. Захотів дочки й другого сина — і вони в нього народилися. Діти повдавалися дужі, без жодних фізичних вад, — огруддя мали, мов барильця. Вони дістали в спадок його здоров'я та силу.

Отоді воно й сталося. Доля наклала на нього звіряче тавро. Я спостерігав за цим цілий рік, і серце мені розривалося. А він не знав нічого, та й ніхто не здогадувався, окрім того треклятого гапа-гаоле, Стівена Калуні. Той знав, але мені якось і на думку не спадало, що він знає. І ще одна людина знала — док Строубридж. Він був федеральний лікар і вже добре знався на проказі. Бачте, він мав обов'язком оглядати підозрілих хворих та відсилати заражених на приймальний пункт у Гонолулу. Стівен Калуна мав теж бистре око щодо прокази. Хвороба лютувала в його рідні, четверо чи п'ятеро з його близьких були вже на Молоках.

Все почалось через Стівенову сестру; як на неї впала підозра в проказі, брат устиг запровадити її в якийсь тихий куточок, і вона вислизнула з рук Строубриджа. А Лайт, шерифом Кони буди, мусив її розшукувати.

Того вечора ми зібралися в Гіло, у барі Неда Остіна. Коли ми прийшли, Стівен Калуна сидів там на самоті, був напідпитку й у задирливому стані. Лайт зареготався з якогось дотепу — здоровим, безжурним сміхом хлопчака-велетня. Калуна презирливо

сплюнув. Лайт, — як і всі ми, — це помітив, але вдав, наче все нічого. Калуна шукав приводу до сварки. Він вважав за особисту образу, що Лайт намагається розшукати його сестру. Всіма способами він виявляв своє незадоволення з Лайтової присутності, але той його просто не завважував. Дуже можливо, що Лайтові було його трохи шкода, бо розшукувати прокажених — то був найтяжчий шерифів обов'язок. Не вельми приємна річ вдиратися до чиеїсь хати й забирати безвинного батька, матір чи дитину й відсилати потім на Молокаї на довічне заслання! Звісна річ, задля охорони громадського здоров'я це було необхідно, і "Лайт, гадаю, перший заарештував би батька рідного, якби виникла якась підозра.

Нарешті Калуна не витримав і вигукнув:

— Слухайте, Грегорі, ви, либонь, думаєте, що вам пощастить знайти Каланівео. Помиляєтесь!

Калапівео — то була його сестра. Зачувши своє прізвище, Лайт глянув на Стівена, але не відповів нічого. Калуна розлютився. Він весь час себе розпалював.

— Знаєте, що я вам скажу? — закричав він далі. — Ви самі швидше опинитесь на Молокаях, аніж вам пощастить запакувати туди Каланівео. Я розкажу вам, що ви за цяця. Ви не маєте права бути в одному товаристві з чесними людьми. Щось ви занадто розпатякались про свої обов'язки. Ви позапоторювали багато прокажених на Молокаї, хоч увесь час знали, що вам самим там місце.

Мені не раз доводилось бачити Лайта розгніваним, але такої люті я ще не бачив. З прокази у нас, як самі ви розумієте, не жартують. Лайт одним скоком опинився біля Калуни, вхопив його за карк, стяг із стільця і скажено почав трясти. Метис аж зубами зацокотів.

— Що це ти верзеш? — вигукнув Лайт. — Спорожняйся швидше, бо вичавлю з тебе всю правду!

6 речі, про які на Заході говорять усміхаючись. Так само й у нас на островах, коли заходить мова про проказу. Який там не був Калуна, але все ж таки не боягуз. Тільки-но Лайт дав йому перевести дух, як він заявив:

— Я скажу вам, що думаю. Ви самі прокажений.

Тоді Лайт жбурнув метиса на стілець, хоч і не зробив йому жодної врази, і бездумно од щирого серця зареготав.

Проте сміявся він один. Помітивши це, Лайт обвів поглядом наші обличчя. Я підступив ближче й спробував вимости його звідти; але він не звернув на мене найменшої у маги. Мов зачарований, Лайт усе дивився на Калуна, що похапцем нервово розтирав собі шию, наче бажав стерти заразу, яка залишилась од Лайтових пальців. Робив він це інстинктивно, не думаючи.

Лайт знову подивився на нас, повільно переводячи погляд з одного обличчя на інше.

— Ой, боже мій, хлопці! Ой, боже мій! — промовив він.

То була навіть не мова, а скорше хрипкий, переляканий

шепіт. Жах стис йому горло, — цій людині, що, либонь, зроду-віку не звідала жаху.

Але потім його безмежний оптимізм таки переміг, і Лайт знову засміявся.

— Дотепний жарт, байдуже, хто його придумав, — озвався він. — Що ж, з мене могорич. На якусь мить я таки добре налякався. Тільки, хлопці, не жартуйте так більше ні з ким. Надто вже це поважна річ. Знаєте, за якусь оту мить я наче з тисячу разів помирав. Згадав про жінку й діток, і...

Голос йому урвався, а метис, який усе ще тер собі шию, повів очима. Лайт був збентежений і занепокоєний.

— Джоне, — звернувся він до мене.

Його лункий і дзвінкий голос бринів мені у вухах, але відповісти йому я не мав сили. Мене душили сльози, і я розумів, що лице неодмінно викаже мене.

— Джоне, — звернувся він удруге, підступаючи до мене.

Звернувся він боязко; а чи ж могло бути щось жахливіше, ніж чути боязкий голос з уст Лайта Грегорі?

— Джоне, Джоне, що це все означає? — запитав він ще непевніше. — Адже це тільки жарт, правда? Ось моя рука, Джоне. А хіба б я подав тобі руку, якби справді був прокажений? Хіба я прокажений, Джоне?

Він простяг мені руку, — і, сто копанок чортів, чого мені було боятися? Він же був мій приятель. Я стис йому руку, а серце мені аж защеміло, коли я побачив, як просвітліло йому обличчя.

— Це справді жарт, Лайте, — відповів я. — Нам забагнулося пошуткувати з тебе. Проте твоя правда. Це занадто поважна справа, щоб нею шуткувати. Більш такого не буде.

Цього разу він уже не зареготав, а лише всміхнувся, як людина, що тільки-но опам'яталась після страшного сну, але ще не встигла позбутися гнітючого враження.

— Ну, тоді гаразд, — мовив він. — Більше так не жартуйте, а я зараз подбаю про могорич. Скажу вам по щирості, хлопці, що на якусь мить ви нагнали на мене страху. Бачите, як я впрів.

Він зітхнув, витер спітніле чоло й рушив до прилавка.

— Це не жарт, — рвучко заявив Калуна.

Я глянув на нього звіром: я ладен був задушити його на місці! Але не насмів ані заговорити, ані вдарити. Це б тільки прискорило катастрофу, а я ще безглуздо сподівався як-небудь її відвернути.

— Так, це не жарт, — правив своєї Калуна. — Лайт Грегорі, ви — прокажений і не маєте права доторкатися тіла чесних людей... чистого тіла чесних людей.

Тоді Грегорі спалахнув гнівом.

— Твої жарти переходять уже всякі межі! Облиш, Калуно! Облиш, кажу тобі, бо дам такого духопелу!..

— Зробіть перше бактеріологічний аналіз, — одказав Калуна, — а тоді вже бийте, — хоч і до смерті, якщо закортить. Ви хоч би глянули на себе онде в дзеркало. Самі побачите. Всяк це бачить. У вас робиться лев'яче обличчя. Онде шкіра темнішає над очима.

Лайт приглянувся до себе в дзеркалі, і я помітив, як стали дрижати його руки.

— Не бачу нічого, — нарешті одмовив він і повернувся до гапа-гаоле. — У тебе чорне серце, Калуну! І мені не сором признатися, що ти так налякав мене, як жоден чоловік не має права лякати іншого. І ловлю тебе на слові: я зараз же піду й з'ясую це питання. Піду просто до доктора Струбриджа. Але як вернуся, — стережись!

Не дивлячись на нас, Лайт рушив до дверей.

— Зажди тут, Джоне, — мовив він, спинивши мене порухом руки, коли я хотів вийти услід за ним.

Ми заклакли кружка, мов той гурт привидів.

— Це щира правда, — озвався Калуна. — Ви ж самі бачили.

Очі всіх звернулись до мене, і я кивнув головою. Гаррі Берилі підніс склянку до губ, але в ту ж мить поставив назад, розхлюпавши половину на прилавок. Губи йому дрижали, мов у дитини, що ось-ось заплаче. Нед Остін чимось тарабанів у льодовні, хоч насправді нічого там не шукав і взагалі навряд чи усвідомлював, що робить. Всі мовчали. Губи в Гаррі Берилі задрижали ще дужче. Враз він перекосився з люті й затопив Калуну кулаком у лице. Потім ще раз і ще. Ми й не думали їх розводити. Яке нам було діло? Нехай убиває метиса. Берилі лупцював щосили. А нам було байдуже. Я не пам'ятаю навіть, коли Берилі скінчив та дозволив бідоласі забратися геть. Ми всі були занадто приголомшені.

Опісля Струбридж розказував мені, що сталося тоді в нього. Він засидівся допізна над якимось звітом, аж ураз до кабінету ввійшов Лайт. Лайта знов опанував оптимізм: увійшов він перевальцем, ступаючи самовпевнено й спокійно, хоча, звісно, ще трохи сердився на Калуну. "Що я мав робити? — запитав мене лікар. — Я знав, що в нього вона є. Я спостерігав кілька місяців, як розвивається хвороба. Але відповісти йому ствердно не зміг. Несила було вимовити "так". Не посоромлюся вам признатись, — я не витримав і заплакав. А він благав мене зробити бактеріологічний аналіз. "Відщипніть шматочок шкіри, док, — усе напосідався. — Відщипніть шматочок та зробіть аналіз".

Але Струбриджеві сльози, певне, переконали Лайта. Наступного ранку "Клодіна" відпливала в Гонолулу. Ми його перейняли, коли він уже сходив на борт. Він, бачите, мав пливти в Гонолулу, щоб з'явитися до Лікарської управи. Годі було з ним щось удіяти. Забагато людей спровадив він на Молокаї, щоб самому тепер викручуватись. Ми умовляли його виїхати до Японії, та він і слухати не хотів.

— Така вже моя доля, хлопці, — оце і все, що він сказав нам і далі раз у раз повторював ці слова, немов одержимий.

З приймального пункту в Гонолулу він уладнав усі свої справи й вибрався на Молокаї.

В колонії почував себе він кепсько. Тамтешній лікар писав нам, що то вже був не Лайт, а ходяча тінь. Він, бачте, тужив за жінкою й дітьми... Він знав, що ми подбаємо про них, а все ж таки біль не вщухав.

Десь так за півроку я поїхав на Молокаї. Я сидів по один бік зашкленого вікна, а він по другий. Ми дивились один на одного крізь скло й перемовлялися за допомогою так

званої розмовної труби. Але мені не повелося добалакатися з ним. Він твердо поклав собі залишитись. Цілих чотири години морочився я з ним і зовсім вибився з сили. Та й мій пароплав уже давав свистки.

Проте й незмога було з цим миритися. Через три місяці ми зафрахтували шхуну "Рибалочка", що контрабандою перевозила опіум. На вітрилах вона летіла стрілою. Її власник-скандінавець за гроші ладен був хоч у пекло, отож за добрий кавал ми підрядили його на рейс до Китаю. Шхуна відпливла із Сан-Франціско, а через кілька днів і ми вирушили в море на шлюпі Лендгауса. Це було маленьке суденце на п'ять тонн, але ми витискали з нього п'ятдесят миль на годину, плывучи проти вітру на північний схід. Морська хвороба? Ніколи вона мене так не мучила, як тоді. Коли земля відійшла за обрій, ми зустріли "Рибалочку" і разом з Бернлі пересіли на борт шхуни.

Десь годині об одинадцятій ми підпливли до Молокаїв. Шхуна лягла в дрейф, а ми на вельботі продерлися через прибії до Калавао; це та місцина, де, як ви знаєте, помер отець Дамієн[15]. Швед наш був добрий зух — захопивши два револьвери, він вирушив з нами. Втрюх ми перейшли півострів до Кулаупапа, миль зо дві дороги. Уявіть собі лишень: шукати чоловіка глупої ночі в селищі, де живе понад тисячу прокажених! Розумієте — якби зчинилася тривога, ми б наклали головами. Незнайома місцевість, темно — хоч в око стрель. Висипала собачня прокажених, зчинила гавкіт, а ми, спотикаючись, никали в усі боки, аж поки заблудили.

Швед вивів нас із скрути. Він попрямував до першої ж хатини, що стояла на одшибі. Зачинивши за собою двері, ми засвітили світло. Там було шестеро прокажених. Ми їх побудили, і я звернувся до них їхньою мовою. Мені треба було бачити кокуа. Кокуа — це помічник, так називають тубільця, не зараженого проказою, який живе в колонії й одержує платню від Лікарської управи за те, що доглядає прокажених, перев'язує болячки й таке інше. Ми залишилися в домі, щоб не спускати з очей його пожильців, а швед із одним прокаженим подався розшукувати кокуа. Він його знайшов і, погрожуючи револьвером, примусив іти за собою. Врешті виявилось, що кокуа був хлопець бравий. Швед залишився пильнувати хатини, а нас із Бернлі кокуа повів до Лайта. Лайт був сам.

— Я таки сподівався, хлопці, що ви приїдете, — сказав Лайт. — Не доторкайтесь до мене, Джоне. Ну що, як там Нед, Чарлі й усе наше товариство? Гаразд, опісля розкажете. Тепер я готовий іти з вами. Годі вже, попожив тут дев'ять місяців. Де човен?

Ми рушили назад до тієї хатини, де залишився швед. Тим часом уже зчинився гвалт. По хатах засвічувались вікна, грюкали двері. Стріляти ми умовились лише в крайньому разі, і, коли нас перепинили, ми почали орудувати кулаками й колодками револьверів. Я стявся з якимсь здоровилом, і ніяк не міг його здихатись, хоч уже двічі зацідив йому кулаком у лице. Він учепився в мене, ми попадали долі, і качалися й видиралися, силкуючись якомога зручніше вхопити один одного. Він уже насів на мене, аж ураз хтось підбіг з ліхтарем. І тут я побачив його обличчя. Ну й жах мене взяв! Бо то було не обличчя, а якась стерта, понівечена машкара — за життя напіврозкладена, без носа, без губ, з розпухлим потворним вухом до самого плеча.

Мені й світ запаморочився. А він так щільно притис мене до себе, аж торкався вухом мого лиця. Тоді я геть стерявся — таке-бо жахіття! Я почав лупцювати його револьвером. Вже й не знаю, як воно було далі, — але, щойно я випручався од нього, як він учепився в мене зубами. Безгуба паща вп'ялася мені в руку. Тоді я вдарив його колодкою револьвера в перенісся, і зуби йому розціпились.

Кедворс випростав руку. При місячнім сяйві можна було розгледіти шрами — такі з вигляду, наче то собака його покусав.

— Ви, певно, налякались? — запитав я.

— А то б ні! Сім літ дожидав! Як ви знаєте, саме стільки тягнеться інкубаційний період. Дожидав тут, у Коні — і не захворів. Але за ці сім літ не було такого дня, ані ночі, щоб я не думав... не думав про це все...

Голос йому урвався; він перевів погляд з моря, що купалося в місячнім світлі, на снігові верховини.

— Не міг я знести думки, що доведеться втратити все це, більше ніколи не побачити Коні. Сім літ! Проказа мене обминула. Та через це я zostався парубком. Була в мене наречена. Я не насмів одружитися, поки пробував у непевності. А вона не зрозуміла. Поїхала до Штатів та там і вийшла заміж. Відтоді я її й не бачив.

Тільки-но я розправився з прокаженим поліцаєм, як почувся тупіт, ніби йшла в атаку кіннота. То мчав наш швед. Він стривожився гвалтом і примусив прокажених, що їх вартував у домі, осідлати четверо коней. Тепер ми вже могли тікати всі гуртом: Лайт упорався з трьома кокуа, а тоді ми разом визволили Бернлі ще від двох їхніх. Тим часом усе селище було вже на ногах, а як ми припустили кіньми, хтось почав стріляти по нас із вінчестера. Чи не Джек Маквей, головний управитель на Молоках.

Ну, та й гонитва ж то була! Коні прокажених, сідла їхні й поводи, глупа темінь, посвист куль, та ще й дорога абияка. До того ж наш швед не вмів їздити верхи, а воно ще й не коня, а мула йому підсунули. Все ж ми домчали до вельбота й чули, відпливаючи, як з боку Калаупапи тупотіли коні, коли спускалися з гори.

Ви їдете до Шанхая. Навідайте там Лайта Грегорі. Він служить в одній німецькій фірмі. Почастуйте його обідом, замовте вина, замовте все найдобірніше, але нехай він не платить ні за що. Рахунок пришлете мені. Його жінка й діти живуть у Гонолулу, і йому потрібні гроші для них. Я знаю. Він посилав їм більшу частину своєї платні, а сам живе, як пустельник. І розкажіть йому про Кону. Тут він залишив своє серце. Тож розкажіть йому геть-чисто все, що знаєте про Кону.